

JURNAL BORNEO ARKHAILOGIA

Heritage, Archaeology and History

e-ISSN: 2600-8726

Volume 8 (1), Disember 2023

Faculty of Social Sciences and Humanities
Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan

UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

SEJARAH JURNAL/JOURNAL HISTORY

Jurnal Borneo Arkhailogia (JBA) merupakan jurnal Unit Penyelidikan Borneo (UPArk) yang ditubuhkan pada tahun 2016 dan menerbitkan keluaran pertama pada tahun 2017. Skop JBA adalah bidang Arkeologi dan Sejarah yang memberi tumpuan ke atas kawasan Borneo dan pulau-pulau di sekitarnya, dari zaman purba hingga hari ini. Ketua Editor JBA mengalu-alukan penyerahan artikel tentang mana-mana subjek dalam lingkungan definisi berkenaan. Penyerahan artikel yang mengisytiharkan penemuan dan menyajikan maklumat baharu atau meneroka landasan teoretikal yang baharu adalah sangat dialu-alukan, begitu juga makalah yang merungkai isu metodologi atau analisis budaya benda, warisan budaya, masyarakat, ekonomi, sosial, politik, pelancongan, tamadun, pembangunan dan pembinaan negara bangsa. Selain makalah, JBA juga menerbitkan laporan lapangan dan ulasan buku terkini tentang arkeologi dan sejarah Borneo dan pulau di sekitarnya. Artikel yang dihantar kepada JBA tidak terkecuali daripada penilaian oleh pakar. Walaupun ahli Lembaga Editor lumrahnya menjadi penilai, manuskrip juga dinilai oleh pakar dari luar. Kebanyakan makalah dinilai oleh dua orang sarjana (dalaman dan luaran) sebagai tambahan kepada penilaian oleh Ketua Editor.

The Jurnal Borneo Arkhailogia (JBA) is the journal of the Borneo Archaeological Research Unit (UPArk). Founded in 2016, and published its first issue in 2017. The scope of the JBA is the fields of archaeology heritage management, classical history and oral history which focusing on the area of Borneo and its adjacent islands, from ancient times to present-day. The JBA Chief Editor welcomes the submission of article on any subject within that definition. Submissions that announce discoveries and present new information, or explore new theoretical ground are especially welcome, as are articles that deal with methodological issues, or analysis of material culture, cultural heritage, society, economic, social, politic, tourism, civilization, development and nation building. In addition to articles, the JBA publishes field reports and book reviews on the archaeology heritage management, classical history and oral history of Borneo and its adjacent islands. Articles submitted to the JBA are reviewed by appropriate experts without exception. While JBA Editorial Board members often serve as reviewers, article are also screened by outside experts. Most submissions are read by two scholars (internal and external) in addition to the Chief Editor.

FOKUS DAN SKOP/FOCUS AND SCOPE

Jurnal Borneo Arkhailogia (JBA) ialah jurnal akademik berwasit antara disiplin yang diwujudkan untuk menerbitkan laporan penyelidikan asli dan makalah ilmiah dalam bidang arkeologi, pengurusan warisan, sejarah klasik, sejarah moden dan sejarah lisan yang menjana perbincangan dan perspektif yang baharu. Jurnal ini bertujuan untuk menjadi platform bagi para sarjana berkongsi minat yang sama dalam memahami isu yang berkaitan dengan kemampanan pelbagai bidang pengetahuan yang memberi tumpuan kepada kawasan Borneo dan pulau di sekitarnya. JBA menggalakkan pendekatan antara pelbagai disiplin akademik yang berbeza. Dengan kata lain, JBA mencipta keunikan tersendiri dengan menggabungkan suara profesion pelbagai kesarjanaan dan aplikasi terkini. Sidang Editor JBA berhasrat untuk menerbitkan satu keluaran pada setiap tahun, selain bermatlamat menjadikan JBA sebagai satu penerbitan 'mesti baca' untuk mereka yang ingin mengetahui lebih lanjut tentang arkeologi, sejarah, warisan dan budaya masyarakat di Borneo.

The Jurnal Borneo Arkhailogia (JBA) is an interdisciplinary, peer-reviewed academic journal, designed to publish reports of well-written original research and theoretical articles in the fields of archaeology, heritage management, classical history, modern history, and oral history which is to generate discussion and fresh perspective. JBA intends to serve as a platform for scholars to share common interests in the understanding of issues related to the sustainability of the various fields of knowledge which focuses on the area of Borneo. JBA strongly encourage the interdisciplinary approach of different academic disciplines. In other words, JBA creates its own uniqueness by combining the profession of various scholarships and current applications. The Board of Editors of the JBA intends to publish a journal each year, as well as aims to make the JBA a 'must read' publication for those who want to know more about the archeology, history, heritage and culture of the people of Borneo.

EDITORIAL/EDITORIAL

PENAUNG/ *PATRON*

Profesor Datuk ehM. Ts. Dr. Taufiq Yap Yun Hin
Naib Canselor
Universiti Malaysia Sabah

PENASIHAT/ *ADVISER*

Profesor Madya Dr. Asmady Idris
Dekan
Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan
Universiti Malaysia Sabah

KETUA EDITOR/ *CHIEF EDITOR*

Dr. Zainuddin Baco
Program Sejarah, Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan
Universiti Malaysia Sabah

PENGURUS EDITOR /*MANAGING EDITOR*

Profesor Madya Dr. Bilcher Bala
Program Sejarah, Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan
Universiti Malaysia Sabah

LEMBAGA EDITORIAL/EDITORIAL BOARD

Profesor Dr. Stephen Chia Ming Soon (Universiti Sains Malaysia)
Profesor Madya Dr. Azlizan Mat Enh (Universiti Kebangsaan Malaysia)
Dr. Suffian Mansor (Universiti Kebangsaan Malaysia)
Dr. Ho Hui Ling (Universiti Malaya)
Dr. Azharuddin Mohamed Dali (Universiti Malaya)
Dr. Md. Saffie Abdul Rahim (Universiti Malaysia Sabah)
Dr. Maureen De Silva (Universiti Malaysia Sabah)
Dr. Dg. Junaidah Awang Jambol (Universiti Malaysia Sabah)
En. Baszley Bee Basrah Bee (Universiti Malaysia Sabah)

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, distributed, stored in a database or retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronics, mechanical, graphic, recording or otherwise, without the prior written permission of Penerbit Universiti Malaysia Sabah, except as permitted by Act 332, Malaysian Copyright Act of 1987. Permission of rights is subjected to royalty or honorarium payment.

Penerbit Universiti Malaysia Sabah makes no representation—express or implied, with regards to the accuracy of the information contained in this journal. Users of the information in this journal need to verify it on their own before utilising such information. Views expressed in this publication are those of the author(s) and do not necessarily reflect the opinion or policy of the Editorial Board and Universiti Malaysia Sabah. Penerbit Universiti Malaysia Sabah shall not be responsible or liable for any special, consequential, or exemplary problems or damages resulting in whole or part, from the reader's use of, or reliance upon, the contents of this journal.

Hak cipta terpelihara. Tiada bahagian daripada terbitan ini boleh diterbitkan semula, disimpan untuk pengeluaran atau dikeluarkan ke dalam sebarang bentuk sama ada dengan cara elektronik, gambar serta rakaman dan sebagainya tanpa kebenaran bertulis daripada Penerbit Universiti Malaysia Sabah, kecuali seperti yang diperuntukkan dalam Akta 332, Akta Hak Cipta 1987. Keizinan adalah tertakluk kepada pembayaran royalti atau honorarium.

Segala kesahihan maklumat yang terdapat dalam jurnal ini tidak semestinya mewakili atau menggambarkan pendirian mahupun pendapat Penerbit Universiti Malaysia Sabah. Pembaca atau pengguna jurnal ini perlu berusaha sendiri untuk mendapatkan maklumat yang tepat sebelum menggunakan sebarang maklumat yang terkandung di dalamnya. Pandangan yang terdapat dalam jurnal ini merupakan pandangan ataupun pendapat penulis dan tidak semestinya menunjukkan pendapat atau polisi Sidang Editorial dan Universiti Malaysia Sabah. Penerbit Universiti Malaysia Sabah tidak akan bertanggungjawab terhadap sebarang masalah mahupun kesulitan yang timbul, sama ada secara menyeluruh atau sebahagian, yang diakibatkan oleh penggunaan atau kebergantungan pembaca terhadap kandungan jurnal ini.

*Published annually in Malaysia by Penerbit UMS/
Diterbitkan di Malaysia setahun sekali oleh Penerbit UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH
Jalan UMS, 88400 Kota Kinabalu, Sabah, Malaysia.
URL: <http://www.ums.edu.my>*

*Typeface for text: Tahoma
Text type and leading size: 11/11 pt*

JURNAL BORNEO ARKHAILOGIA
(Heritage, Archaeology and History)
Vol. 8(1), Disember, 2023

<https://jurcon.ums.edu.my/ojums/index.php/JBA/>

KANDUNGAN

<i>Bilangan</i>	<i>Tajuk</i>	<i>Muka Surat</i>
1	Penjabaran Konsep Wilayah dan Kelautan Mengikut Pensejarahan Asia dan Barat: Sebelum Hingga Selepas Tahun 1600 Amy Azuan Abdullah, Lai Yew Meng & Maureen De Silva	1
2	Tugu Peringatan Malaysia, Kota Kinabalu, Sabah Fendi Tunai Yahya	25
3	Konflik Isu Tanah Melibatkan Peribumi Murut dengan Pihak Kompeni (Syarikat) Berpiagam Borneo Utara British Eddie A. Julius	45
4	Sejarah Perkhidmatan Kesihatan di Elopura (Sandakan) Tahun 1881 Sehingga Tahun 1942 Nur Fardha Ayu Binti Jusnih	59
5	Idea dan Dilema di Sebalik Pemindahan Kedaulatan Wilayah Borneo dalam Greater Malaysia Allan Leonard Kho	73
6	Adat Sogit: Sebuah Amalan Kaum Kadazandusun Nurul Adawiya Animbok	91
7	Pendidikan Tradisional Wanita di Sarawak Sebelum Kemunculan Pendidikan Formal Anita Junaidi & Wan Noorlizawati Wan Mat Ali	105
8	Tarian Limbai: Sebuah Warisan Tradisi Kaum Bajau Nur Atirah Hairul Azira	119
9	Penelitian Kajian Lepas: Sejarah Etnik Lundayeh di Sabah Mohd Juhar Harun, Jane Wong Kon Ling & Kavitha Ganesan	137

10	Insiden Tanduo 2013: Persepsi Persuratkhabaran Malaysia dan Filipina Mohamad Rais Ackmat Jais	155
11	Tugu Nunuk Ragang, Ranau: Simbol Budaya dan Kepercayaan Masyarakat Dusun Johnnatan Jolius	169
12	Ilmu Perubatan Tradisional Etnik Melayu Sarawak Mohd. Shahhidel Musa	189
13	Taman Prince Philip, Tanjung Aru, Sabah Afrina Shafri Khan	203
14	Pendidikan Sebagai Alat Propaganda Gerakan Komunis di Sarawak, 1941 – 1976 Mohd Syafiq Zaini	215
15	Rentap: Satu Penelitian ke Atas Motif dan Faktor Perjuangannya di Sarawak Awang Norben Ben	235
16	Kain Pua: Peranan dan Status Wanita Iban melalui Ritual Nakar Mohamad Zamani Pit	253
17	Sistem Ekonomi Masyarakat Melayu Brunei di Membakut, Sabah Nurfarain Abdul Rahman	279
18	British North Borneo Company sebagai Jointstock Company di Borneo Utara Ab Nasir Roslan & Rasid Mail	299
19	Peranan Pemimpin dalam Pembangunan Kurikulum Bahasa Kadazandusun (BKD) Linah Bagu @ Siti Nurlina Abdullah & Jane Wong Kon Ling	321
20	Dapatan Kajian Motif Bintang Dalam Gendang Gangsa Heger I di Malaysia Nordiana Nasuha Molinka	335

